

TURKISH ADAPTATION STUDY OF OVERALL SCHOOL SATISFACTION SCALE FOR CHILDREN¹

(ÇOCUKLAR İÇİN KAPSAMLI OKUL DOYUMU ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE
UYARLAMA ÇALIŞMASI)

Bülent Baki TELEF²

ABSTRACT

The objective of this study was to examine the psychometric properties of the Overall School Satisfaction Scale for Children. The study was carried out on 582 students studying at two primary and two secondary schools in the city of Çanakkale during the 2012-2013 academic year. Of these students, 130 (22%) were elementary school students and 452 (78%) were secondary school students. Of the students who participated in the study, 291 (50%) were female and 291 (50%) were male. Overall School Satisfaction Scale for Children and Life Satisfaction Scale were used as data acquisition tools in this study. Construction validity of the study was examined using exploratory and confirmatory factor analyses. Alpha internal consistency and a test-re-test method were applied to examine the validity of the scale. The data of the study was analysed using the SPSS 16.0 and LISREL 8.7 programs. As a result of the exploratory factor analysis, it was determined that the scale consisted of a single factor and that the total explained variance was 65%. The factor loads of the scale items were calculated to be between .77 and .82. Confirmatory factor analysis results indicated that the fit indexes of the scale were at acceptable levels. The Cronbach's Alpha internal consistency coefficient calculated as a result of the reliability study was .89. It was determined via the test-re-test result that there was a high, positive and significant relationship between the first and second applications of the scale ($r = .92, p < .01$). As a result of the adaptation study, it can be stated that the Overall School Satisfaction Scale for Children is a valid and reliable scale.

Keywords: School satisfaction, measurement, validity, reliability.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doymu Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırma Çanakkale ilinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında iki ilköğretim ve iki ortaokulda öğrenim gören 582 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. 130 (%22) öğrenci ilköğretim ve 452 (%78) öğrenci ortaokulda öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 291'i (%50) kız, 291'i (%50) erkektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doymu Ölçeği ve Yaşam Doymu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri kullanılarak incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğine bakmak için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 16.0 ve LISREL 8.7 programları ile analiz edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda orijinalinde olduğu gibi ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve toplam açıklanan varyansın %65 olduğu saptanmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .77 ile .82 arasında hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Test tekrar test sonucuna göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .92, p < .01$). Yapılan uyarlama çalışması sonucunda Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doymu Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul doymu, ölçme, geçerlik, güvenilirlik.

¹ Bu çalışma 5-7 Eylül 2013 tarihleri arasında Eskişehirde yapılan 22. Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Çanakkale/Türkiye

E-posta: bakitelef@gmail.com

SUMMARY

Introduction

School satisfaction is an important aspect of the life quality of children (Verkuyten and Thijs, 2002). School satisfaction is the subjective and cognitive evaluation of the perceived quality of school life (Baker, Dilly, Aupperlee and Patil, 2003). Students who find satisfaction from attending school are likely to take part in behaviour that will develop their abilities. This is considered a positive development in terms of their social environments and their academic success, while also fostering an interest in school. Alternatively, students who are dissatisfied with school can be attracted to more internalized and externalized behaviour in order to avoid school life or to free themselves from it. Students may develop discipline problems in a bid to free themselves from the school environment. In addition, students who exclude themselves socially may perceive school life to be negative and withdraw even more (King, Huebner, Suldo and Valois, 2006).

School satisfaction has been neglected by studies carried out in the field of school psychology (Jovanović and Jerković, 2011). Whenever a literature survey is conducted on the topic, it is observed that there are a limited number of measurement tools for the determination of school satisfaction amongst children and adolescents. School Life Quality Scale and Multidimensional Student Life Satisfaction Scale sub-scale, the adaptation study of which was carried out via secondary school students, are used to measure school satisfaction. A tool for measuring the school satisfaction of elementary and secondary school students is required. The Overall School Satisfaction Scale for Children is important for use in studies carried out to determine factors related to school satisfaction (Randolph, Kangas and Ruokamo, 2009).

Objective

The objective of this study is to examine the psychometric properties of the Overall School Satisfaction Scale for Children developed by Randolph, Kangas and Ruokamo (2009).

Method

The study was carried out during the 2012-2013 academic year in the city of Çanakkale on 582 students who were enrolled in education at two elementary and two secondary schools. Of these students, 130 (22%) were elementary school students and 452 (78%) were secondary school students. Of the students who participated in the study, 291 (50%) were female and 291 (50%) were male. The Overall School Satisfaction Scale for Children and Life Satisfaction Scale were used as data acquisition tools in the study. First, a language equivalence study was carried out during the Turkish adaptation process. The construct validity of the scale was examined via exploratory and confirmatory factor analyses. In addition, criterion validity testing was conducted. Cronbach's Alpha, internal

consistency and a test-re-test method were used to examine the reliability of the scale. Item-total correlation, along with the differences between item average scores of the sub-top 27% groups were evaluated within the scope of item analysis. The study data were analysed via SPSS 16.0 and LISREL 8.7 software.

Results

It was observed via the language equivalence study that there was a high and significant relationship between the answers given to the Turkish and English forms of the scale. Exploratory factor analysis determined that the scale consisted of a single factor, just like the original and that the total explained variance was 65%. The factor loads of measured items were calculated to be between .77 and .82. Fit index values were determined via confirmatory factor analysis as RMSEA= 0.06, RMR= 0.01, GFI= 0.98, NFI= 0.99, RFI= 0.98, CFI= 0.99 and IFI= 0.99. A positive and statistically significant relationship was determined between school satisfaction and life satisfaction as a result of the criterion validity of the scale ($r= .39, p<.01$). The Cronbach's Alpha internal consistency coefficient of the scale was calculated as .89 during the reliability study of the scale. A highly positive and statistically significant relationship was determined between the first and second application of the scale according to the test-re-test result of the scale ($r=.92, p<.01$). It was determined that the item total correlations of the scale varied between .68 and .73 and that the t values were significant ($p<.001$).

Discussion and Conclusion

Results obtained from the study were in accordance with the various adaptations of the scale into different languages. The Overall School Satisfaction Scale for Children can be used as a valid and reliable tool by psychological consultants of schools and by researchers in studies to determine school satisfaction, as well others factors related to school satisfaction for children. As a result of the adaptation study, it can be stated that the Overall School Satisfaction Scale for Children is a valid and reliable scale.

GİRİŞ

Öznel iyi oluş, kişinin kendi yaşamını değerlendirmesidir. Bu değerlendirme hem bilişsel (yaşam doyumunu ile ilgili yargılar) hem de duygusaldır (memnun edici ve memnun edici olmayan duygusal tepkiler) (Diener ve Diener, 1996). Öznel iyi oluşun bilişsel boyutu olan yaşam doyumunu, kişinin yaşamının tümünü ya da spesifik bir alanında (aile, okul, çevre vb.) kalite veya olumluluğunun bilişsel değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır (Haranin, Huebner ve Suldo, 2007). Yaşam doyumunun bir alt boyutu olan okul doyumunu ise hem öznel iyi oluşun hem de genel yaşam doyumunun bir ögesi olarak düşünülmektedir (Casas, Bello, González ve Aligué, 2013). Verkuyten ve Thijs'e göre (2002) okul doyumunu çocuğun yaşam niteliğinin önemli bir ögesidir. Okul doyumunu, okul yaşamının algılanan niteliğinin öznel ve bilişsel değerlendirmesidir (Baker, Dilly, Aupperlee ve Patil, 2003). Okuldan doyum sağlayan öğrenciler okul çevresinde olumlu olarak algılanan yeteneklerini ve akademik başarılarını geliştirecek davranışlarda bulunmaları ve okula ilgi duymaları olasıdır. Okulda doyumsuzluk yaşayan öğrenciler ise okul yaşantılarından kaçınma ya da kurtulmak amacıyla daha fazla içselleştirilmiş ve dışsallaştırılmış davranışlara ilgi duyabilirler. Öğrenciler olumsuz okul çevresinden kaçmak için disiplin problemleri geliştirebilirler. Ayrıca, sosyal olarak geri çekilen öğrenciler okul yaşantılarını olumsuz algılayıp kasıtlı olarak okuldan uzaklaşabilirler (King, Huebner, Suldo ve Valois, 2006). Okul doyumunu, öğrencilerde görülen kural dışı davranışların azalmasını sağlamaktadır (Önder ve Yılmaz, 2012).

Okul doyumunu öğretmen (Samdal, Nutbeam, Wold ve Kannas, 1998; Wentzel, 1998; Özdemir ve Sezgin, 2011; Casas ve diğ., 2013) ve akran desteği (Samdal ve diğ., 1998; Wentzel, 1998), akademik öz-yeterlik (Baker, 1998; Huebner ve McCullough, 2000), akademik başarı (Verkuyten ve Thijs, 2002; Jovanović ve Jerković, 2011), benlik saygısı (Karatzias, Power, Flemming, Lennan ve Swanson, 2002; Tian, Liu, Huang ve Huebner, 2013), içsel kontrol odaklılık (Huebner, Ash ve Laughlin, 2001), aile ve akarana bağlanma (Elmore ve Huebner, 2010), aile ilgisi ve katılımı (Gould, 2011) ile pozitif; akran zorbalığı (Hilooğlu ve Cenkseven-Onder, 2010), çekilme ve saldırganlık (Elmore ve Huebner, 2010), duygusal rahatsızlıklar (Jovanović ve Jerković, 2011), riskli davranışlar (Le'vy-Garboua, Lohe'ac ve Fayolle, 2006) ve internet bağımlılığı (Telef, 2013) ile negatif ilişkili bulunmuştur. Çocuğun okuldaki diğer kişiler ile ilişkilerini artırmasını (olumlu öğretmen öğrenci ilişkisi, başarılı akran ilişkileri ve olumlu sosyal iklim), öğrencinin öğrenen olarak kendini yeterli hissetmesini (öz-düzenlemeyi öğrenmeyi geliştirmeye yönelik eğitimsel pratikler), özerklik hissini ve kendi kendini yönetmeyi (göreve yönelik uyum sağlama, bilgilendirici geri bildirim gibi) geliştirmeye yönelik okul pratikleri, olumlu okul tutumu ile ilişkilidir (Baker ve diğ., 2003).

Okul psikolojisi alanındaki araştırmalarda okul doyumunu görmezlikten gelinmiştir (Jovanović ve Jerković, 2011). Eğitimdeki değişmeler için yapılan öneriler ve okul reformları akademik başarıya odaklanmıştır; duygusal sonuçlara ve

değerlendirmelere çok az ilgi göstermişlerdir (Verkuyten ve Thijs, 2002; Randolph, Kangas ve Ruokamo, 2010). Ergenler ile ilgili birçok araştırma yapılmasına rağmen genç öğrenci gruplarının okul doyumunu ve okula bağlanmaları hakkında çok az şey bilinmektedir (Baker, 1998). Okul doyumunun çocuk ve ergenlerin yaşam kalitesinin ve okul fonksiyonlarının anlaşılmasında önemli bir yapı olduğu kanıtlanmıştır (Whitley, Huebner, Hills ve Valois, 2012). Okul doyumunu öğrencilerin okul yaşantılarını değerlendirmek, uygulamak, geliştirmek, izlemek ve anlamak için de önemlidir (King ve diğ., 2006).

Literatür incelendiğinde çocuk ve ergenlerin okul doyumunu belirlemeye yönelik sınırlı sayıda ölçme aracı bulunmaktadır. Okul doyumunu ölçmek için Epstein ve McPartland (1976) tarafından geliştirilen ve Yılmaz (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan Okul Yaşamının Niteliği Ölçeği ve Huebner (1994) tarafından geliştirilen, Çivitçi (2007) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği'nin alt boyutu kullanılmaktadır. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul doyumlarını kapsamlı şekilde ölçmek için kullanabilecek araca ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği, okul doyumunu ile ilgili faktörleri belirlemeye yönelik çalışmalarda kullanılması açısından önemlidir (Randolph, Kangas ve Ruokamo, 2009). Bu çalışmanın amacı, Randolph ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini incelemektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama çalışması, 4 farklı araştırma grubu ile yürütülmüştür. İlk olarak ölçeğin yapı geçerliği ve güvenilirlik çalışması Çanakkale ilinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında iki ilkokul ve iki ortaokulda öğrenim gören 582 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. 130 (%22) öğrenci ilkokulda ve 452 (%78) öğrenci ortaokulda öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 291'i (%50) kız, 291'i (%50) erkektir. Katılımcıların yaşa göre dağılımları incelendiğinde 45'i (%7.7) 9, 156'sı (%26.8) 10, 44'ü (%7.6) 11, 126'sı (%21.6) 12, 150'si (%25.8) 13, 61'i (%10.5) 14 yaşındadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre ise 30'u (%5.2) 3. sınıf, 100'ü (%17.2) 4. sınıf, 93'ü (%16) 5. sınıf, 89'u (%15.3) 6. sınıf, 209'u (%35.8) 7. sınıf ve 61'i (%10.5) 8. sınıf öğrencisidir. İkinci olarak, ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması 3 farklı ortaokulun 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 134'ü (%52.1) kız, 123'ü (%47.9) erkek olmak üzere 257 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşa göre dağılımları incelendiğinde 18'i (%7) 11, 87'si (%33.9) 12, 96'sı (%37.3) 13, 47'si (%18.3) 14, 9'u (%3.5) 15 yaşındadır. Katılımcıların 73'ü (%28.4) 6. sınıf, 123'ü (%47.9) 7. sınıf, 61'i (%23.7) 8. sınıf öğrencisidir. Üçüncü olarak, test tekrar test geçerliğini belirlemek için ölçek iki hafta arayla 55 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilerin 32'si (%58.2) kız, 23'ü (%41.8) erkektir. Katılımcıların 23'ü

(%41.8) 6. sınıf, 32'si (%58.2) 7. sınıf öğrencisidir. Son olarak, ölçeğin dil eşdeğerlik çalışması Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü dördüncü sınıfta öğrenim gören 34 öğrenci ile yapılmıştır. Dil eşdeğerlik çalışmasına katılan öğrencilerin 20'si (%59) kız, 14'ü (%41) erkektir.

Veri Toplama Araçları

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği Randolph, Kangas ve Ruokamo (2009) tarafından ilköğretim çağı öğrencilerinin kapsamlı okul doyumlarını ölçmek için geliştirilmiş, altı maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçektir. Ölçeğin her bir maddesi 1 ile 5 arasında puanlanmaktadır. Ölçekten 6 ile 30 arasında puan alınmaktadır. Yüksek puan yüksek okul doyumuna ve okuldaki öğrenmeye işaret etmektedir. Ölçeğin Finlandiya ve Hollanda örneklemelerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlik çalışması sonucunda ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve maddelerin faktör yüklerinin Finlandiya örnekleminde .80 ile .89, Hollanda örnekleminde .78 ile .85 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin Finlandiya örnekleminde iç tutarlık katsayısı .92 ve test tekrar test güvenilirliği .76; Hollanda örnekleminde iç tutarlık katsayısı .90 ve test tekrar test güvenilirliği .69 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği

Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği, Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek "hiç uygun değil" (1) ile "tamamıyla uygun" (7) arasında değişen Likert tipinde 5 maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçekten alınan puan 5 ile 35 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın düşük olması, yaşam doyumunun düşük olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Köker'in (1991) ergenler ile yapmış olduğu geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin üç hafta arayla uygulanan test tekrar test tutarlık katsayısının $r = .85$, madde-test korelasyonlarının ise $r = .71$ ile $r = .80$ arasında olduğunu belirlemiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısını (α) .76 olarak bulmuştur. Yetim'in (1993) yapmış olduğu çalışmada ise Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı (α) .86 olarak saptanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin demografik bilgilerini toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu formlarda öğrencilerin cinsiyeti, yaşı ve sınıf düzeylerini belirlemeye yönelik kişisel bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

İşlem

Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlama çalışmasını yapmak için Justus J. Randolph'tan izin alınmıştır. Ölçek İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden üç dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Dil uzmanları

tarafından Türkçeye çevrilen ölçek sentezlenerek tek forma dönüştürülmüştür. Uzman görüşü almak için çeviri uzman değerlendirme formu hazırlanarak ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları en az doktora seviyesinde dört alan uzmanına gönderilerek ölçek maddelerinin Türkçeye uygun olup olmadığı konusunda uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüş ve öneriler doğrultusunda ölçeğin Türkçe formuna son şekli verilmiştir. Daha sonra elde edilen Türkçe form dil uzmanına verilerek tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Ölçeğin İngilizceye çevrilen formu ile özgün formunun benzer olduğu görülmüştür. Ölçeğin dil açısından eşdeğerliğini sınamak için 2012–2013 güz döneminde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü dördüncü sınıfta eğitim gören 34 öğrenciye önce ölçeğin İngilizce formu, iki hafta sonra ise Türkçe formu uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerliği için yapı geçerliğine ve ölçüt bağıntılı geçerliğine bakılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Ayrıca, testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkları *t*-testi kullanılarak sınanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 16.0 ve LISREL 8.7 programları ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Dil Eşdeğerliği

Dil eşdeğerliği çalışmasını yapmak için İngilizce Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerine ölçeğin önce İngilizce iki hafta sonra Türkçe formları uygulanmıştır. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi sonucunda ölçek maddelerinin Türkçe ve İngilizceleri arasındaki korelasyon katsayıları $r = .75$ ile $r = .93$ arasında değiştiği görülmüştür. Toplam puanlara göre ise Türkçe ve İngilizce formlar arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .96, p < .01$).

Geçerlik Çalışması

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ayrıca ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğine bakılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin faktör yapısını belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Araştırma verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett (Sphericity) Küresellik testi ile incelenmiştir. Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı .86 ve Barlett Sphericity testi sonucunun anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2 = 1908.533; p < .01$). Leech, Barrette ve Morgan'a göre (2008) Kaiser Meyer

Olkin (KMO) katsayısının .70'ten yüksek olması ve Barlett Sphericity testinin istatistiksel olarak anlamlı bulunması verilerin faktör analizini yapmak için uygun olduğunu göstermektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin öz değeri 1'den büyük tek faktör altında toplandığı saptanmıştır. Tek bir faktörde toplanan maddelerinin açıkladığı toplam varyans %65.39'dur. Tablo 1 incelendiğinde ölçeğin faktör yükleri .77 ile .82 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 1. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

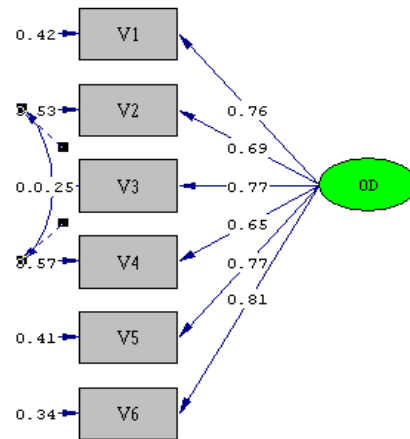
Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör Yük Değeri
1. Okuldaki günlerim güzeldir	.60	.77
2. Öğrenmek beni mutlu eder	.67	.82
3. Okula gitmeyi severim	.68	.82
4. Öğrenmek güzeldir	.65	.81
5. Okul eğlencelidir	.67	.82
6. Okul dersleri eğlencelidir	.65	.81

Açıklanan Toplam Varyans: %65.39

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin kuramsal yapısını doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Araştırmacılar doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarını geçerli kabul edebilmek için modele ait Ki-kare uyum testi, RMSEA, RMR, GFI, NFI, RFI, CFI ve IFI gibi uyum iyiliği indekslerinin iyi ya da mükemmel uyuma sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir (Kline, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2007).

Yapılan birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indekslerinin düşük olduğu görülmüştür. Uyum iyiliği indeksleri düşük olduğu için modifikasyon önerileri incelenmiştir. 2. (öğrenmek beni mutlu eder) ve 4. (öğrenmek güzeldir) maddelerde yapılan modifikasyonun anlamlı bir katkı sağlayacağı görülmüştür. Yapılan modifikasyon sonrasında elde edilen yol şeması şekil 1'de verilmiştir. Modifikasyon sonrasında $\chi^2/sd= 3.45$ ($27.66/8= 3.45$) olduğu saptanmıştır. Diğer uyum indeksleri incelendiğinde RMSEA= 0.06, RMR= 0.01, GFI= 0.98, NFI= 0.99, RFI= 0.98, CFI= 0.99 ve IFI= 0.99 olarak bulunmuştur.

Chi-Square=27.66, df=8, P-value=0.00054, RMSEA=0.065

Şekil 1. Tek Faktörlü Modele İlişkin Yol Şeması

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri incelendiğinde ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının ($\chi^2/sd= 3.45$) 5'in altında olması orta düzeyde uyuma karşılık gelmektedir. RMR'nin .5'in altında olması mükemmel uyuma; RMSEA'nın .8'in altında olması iyi uyuma işaret etmektedir. NFI, RFI, GFI, CFI ve IFI indekslerinin .95'ten yüksek olması mükemmel uyum değerlerine sahip olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Kline, 2005; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Tabachnick ve Fidell, 2007).

Ölçüt Bağıntılı Geçerliği

Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini belirlemek için Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği ile birlikte Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması 3 farklı ortaokulun 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 257 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi sonucunda okul doyumu ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki görülmüştür ($r=.39, p<.01$).

Güvenirlilik Çalışması

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin güvenirliği Cronbach alfa katsayısı ve test-tekrar test yöntemleri ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini belirlemek için Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği 55 kişilik öğrenci grubuna iki hafta arayla uygulanmıştır. Test-tekrar test sonucuna göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulama sonucunda elde edilen puanlar arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r= .92, p<.01$).

Madde Analizi

Envanterin madde analizi için madde toplam korelasyonlarına ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan %27'lik üst-alt grupların madde ortalama puanları arasındaki farklara bakılmıştır. Tablo 2 incelendiğinde envanterdeki maddelerin madde toplam korelasyonları .68 ile .73 arasında değiştiği ve *t* değerlerinin anlamlı ($p < .001$) olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin Madde Analizi Sonuçları

Madde	Madde-Toplam Korelasyonu	<i>t</i> (Alt%27-Üst%27)
Madde1	.68	21.26***
Madde2	.72	15.40***
Madde3	.73	21.16***
Madde4	.70	13.37***
Madde5	.72	18.14***
Madde6	.71	26.94***

*** $p < .001$

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, Randolph, Kangas ve Ruokamo (2009) tarafından ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin okul doyumlarını ölçmek için geliştirilmiş olan Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

Dil eşdeğerliği çalışması sonucunda ölçeğin Türkçe ve İngilizce formlarına verilen cevaplar arasında yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda ölçeğin Türkçe formunun İngilizce formu ile eşdeğer olduğu söylenebilir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğe ait tüm maddelerin faktör yük değerlerinin .77 ve üzeri olduğu saptanmıştır. Büyüköztürk'e göre (2010) ölçeğin faktör yük değerlerinin .45 ve üzeri olması seçim için iyi bir ölçüdür. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara bakarak ölçeğin özgün yapısının Türk kültüründe doğrulandığı söylenebilir. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliği çalışması sonucunda okul doyumunu ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki görülmüştür.

Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Test tekrar test sonucuna göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulgu ölçeğin zamana bağlı tutarlı ölçümler yapabileceğini göstermektedir. Güvenirlik analizleri sonuçlarına göre ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Bulgular Randolph, Kangas ve Ruokamo'nun (2009; 2010) ölçeğin Finlandiya ve Hollanda örneklerinde yapmış oldukları güvenilirlik çalışmalarının sonuçları ile tutarlıdır. Ölçeğin Finlandiya örneğinde iç tutarlık katsayısı .92 ve test tekrar test güvenilirliği

.76; Hollanda örnekleminde iç tutarlık katsayısı .90 ve test tekrar test güvenilirliği .69 olarak bulunmuştur. Madde analizi sonucunda ölçeğin madde toplam korelasyonlarının yüksek ve *t* değerlerinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Büyüköztürk'e göre (2010) madde toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği; *t* testi sonuçlarının anlamlı çıkması ise testin iç tutarlığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği okul psikolojik danışmanları ve araştırmacılar tarafından çocukların okul doyumlarını ve okul doyumları ile ilgili faktörleri belirlemeye yönelik çalışmalarda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması sadece Çanakkale ilinde bulunan ilkokul ve ortaokullarda yapılması araştırmanın önemli bir sınırlılığıdır. Gelecek çalışmalarda farklı örneklem grupları ile araştırma tekrarlanabilir. Araştırmanın sonuçlarına bakılarak ölçeğin, çocukların okul doyumlarını ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Baker, J. A. (1998). The social context of school satisfaction among urban, low-income, African-American students. *School Psychology Quarterly, 13*(1), 25-44.
- Baker, J. A., Dilly, L. J., Aupperlee, J. L., & Patil, S. A. (2003). The developmental context of school satisfaction: Schools as psychologically healthy environments. *School Psychology Quarterly, 18*(2), 206-221.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Casas, F., Bello, A., González, M., & Aligué, M. (2013). Children's subjective well-being measured using a composite index: What impacts spanish first-year secondary education students' subjective well-being? *Child Indicators Research, 6*(3), 1-28.
- Çivitci, A. (2007). Çokboyutlu öğrenci yaşam doyumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Eğitim Araştırmaları, 7*(26), 51-60.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (Birinci baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*, 71-75.
- Diener, E., & Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological Science, 7*(3), 181-185.
- Elmore, G. M., & Huebner, E. S. (2010). Adolescents' satisfaction with school experiences: Relationships with demographics, attachment relationships, and school engagement. *Psychology in the Schools, 47*(6), 525-537.

- Epstein, J., & McPartland, J. M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13(1), 15-30.
- Gould, J. A. (2011). Does it really take a village to raise a child (or just a parent?): An examination of the relationship between the members of the residence of a middle-school student and the student's satisfaction with school? *Education*, 132(1), 28-38.
- Haranin, E., Huebner, E. S., & Suldo, S. M. (2007). Predictive and incremental validity of global and domain-based adolescent life satisfaction reports. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 25(2), 127-138.
- Hilooğlu, S., & Cenkseven-Onder, F. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde zorbalığı yordamada sosyal beceri ve yaşam doyumunun rolü. *İlköğretim Online*, 9(3), 1159-1173.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149-158.
- Huebner, E. S., & McCullough, G. C. (2000). Correlates of school satisfaction among adolescents. *Journal of Educational Research*, 93(5), 331-335.
- Huebner, E. S., Ash, C., & Laughlin, J. E. (2001). Life experiences, locus of control, and school satisfaction in adolescence. *Social Indicators Research*, 55(2), 167-183.
- Jovanović, V., & Jerković, I. (2011). School satisfaction among secondary school students – relations with school achievement and mental health indicators. *Psihologija*, 44(3), 211-224.
- Karatzias, T., Power, K. G., Flemming, J., Lennan, F., & Swanson, V. (2002). The role of demographics, personality variables and school stress on predicting school satisfaction/dissatisfaction: Review of the literature and research findings. *Educational Psychology*, 22(1), 33-50.
- King, A. L. D., Huebner, S., Suldo, S. M., & Valois, R. F. (2006). An ecological view of school satisfaction in adolescence: Linkages between social support and behavior problems. *Applied Research in Quality of Life*, 1(3-4), 279-295.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equations modeling* (2nd ed). New York: Guilford.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2008). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation*. New York: L. Erlbaum Associates.
- Lévy-Garboua, L., Lohéac, Y., & Fayolle, B. (2006). Preference formation, school dissatisfaction and risky behavior of adolescents. *Journal of Economic Psychology*, 27(1), 165-183.

- Önder, F. C., & Yılmaz, Y. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde görülen kuraldışı davranışları yordamada yaşam doyumu ve anne-baba stillerinin rolü. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(3), 1737-1748.
- Özdemir, S., & Sezgin, F. (2011). İlköğretim okulu öğrencilerinin yönetici ve öğretmen desteği, algılanan şiddet ve okul memnuniyetine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 181-199.
- Randolph, J. J., Kangas, M., & Ruokamo, H. (2009). The preliminary development of the children's overall satisfaction with schooling scale. *Child Indicators Research*, 2(1), 79-93.
- Randolph, J. J., Kangas, M., & Ruokamo, H. (2010). Predictors of Dutch and Finnish students' satisfaction with schooling. *Journal of Happiness Studies*, 11(2), 193-204.
- Samdal, O., Nutbeam, B., Wold, B., & Kannas, L. (1998). Achieving health and educational goals through schools—a study of the importance of school climate and the students' satisfaction with school. *Health Education Research: Theory & Practice*, 13(3), 383-397.
- Sümer, N. (2000). *Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar*. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 74-79.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Telef, B. B. (2013). Ergenlerde internet bağımlılığının yordayıcısı olarak yaşam doyumu ve olumlu-olumsuz yaşantılar. 12. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 7–11 Eylül, İstanbul.
- Tian, L., Liu, B., Huang, S., & Huebner, E. S. (2013). Perceived social support and school well-being among Chinese early and middle adolescents: The mediational role of self-esteem. *Social Indicators Research*, 113(3), 1-18.
- Verkuyten, M., & Thijs, J. (2002). School satisfaction of elementary school children: The role of performance, peer relations, ethnicity, and gender. *Social Indicators Research*, 59(2), 203-228.
- Wentzel, K. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of Educational Psychology*, 90(2), 202-29.
- Whitley, A. M., Huebner, E. S., Hills, K. J., & Valois, R. F. (2012). Can students be too happy? The optimal level of school satisfaction. *Applied Research in Quality of Life*, 7(4), 337-350.
- Yetim, U. (1993). Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects. *Social Indicators Research*, 29(3), 277-289.
- Yılmaz, K. (2002). *İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik davranışlarıyla öğretmenlerin öğrenci kontrol yaklaşımları ve öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin algıları arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.